

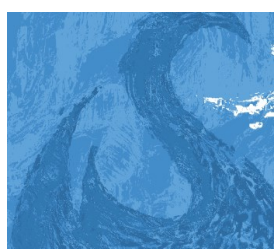

**Sosiaalipedagogiikan päivät 2021
– kohti antirasistista
sosiaalipedagogiikkaa
18.–19.3.2021**

Tutkimustyöryhmien abstraktikirja

**Finnish Social Pedagogy Conference 2021
Book of Abstracts**

**Suomen sosiaalipedagoginen seura ry
LAB-ammattikorkeakoulu
LUT-yliopisto**

**SUOMEN
SOSIAALIPEDAGOGINEN
SEURA ry**

 **LAB University of
Applied Sciences**

Tutkimustyöryhmät/Research presentation sessions

TO 18.3. klo 12.40–14.00

Työryhmä 1: Ainutlaatuisen ihmisen kohtaaminen

puheenjohtaja: Elina Nivala, elina.nivala@uef.fi

- Anne Airaksinen: Mahtuuko herkkyyys ihmisen ihannekuvaan? Erityisherkan hyvinvointi ja toimijuuden rakentuminen
- Aino-Maija Määttä: Maahanmuuttajien ohjaus vapaassa sivistystyössä – Sosiaalipedagogisen työotteen käsite ohjauksen jäsentäjänä

Työryhmä 2: Sosiaalipedagoginen toiminta väkivallan ja stigmatisaation ehkäisijänä

puheenjohtaja: Laura Halonen, laura.halonen@oamk.fi

- Lotta Hällström: Kaksi näkökulmaa väkivallan ehkäisyyn
- Jukka Aho: Kovaa kamaa. Pienlehdellä stigmatisaatiota vastaan

Työryhmä 3: Toiminnan teoreettisilla juurilla

puheenjohtaja: Sari Miettinen, sari.miettinen@xamk.fi

- Tiina Häkkinen: Mitä tarkoittaa freireläinen kasvatusajattelu ja miten sitä voidaan soveltaa kirkon nuorisotyön kontekstissa?
- Timo Nevalainen: Mitä siitäkin nyt tulisi? – Tunnustus ja vapaus Axel Honnethin yhteiskuntateoriassa

PE 19.3. klo 9.00–11.00

Työryhmä 4: People on the move and anti-racist activism (in English)

chair: Tatu Tossavainen, tatu.tossavainen@nuortenpalvelu.fi

- Natalie Joubert: Life in parenting: co-creating services for refugee parents whose access to services is challenged
- Leonardo Custódio: Learning across extreme contextual differences: Anti-Racism Media Activism in Finland and Brazil compared
- Rikkovat rajat -collective: Adrift in the inner edges of Europe. Identifying borders and forging solidarities among people on the move and local communities

Työryhmä 5: Sosiaalipedagogista toimintaa koulutuksen kentillä

puheenjohtaja: Päivi Muranen, paivi.muranen@samk.fi

- Jenni Kallio: Vaativan erityisen tuen oppilaiden yhteenkuuluvuutta, kouluun kiinnittymistä ja sosiaalista inklusiota rakentamassa yläkoulussa
- Laura Halonen: Ammattiin opiskelevien osaamisidentiteetin sosiaalinen rakentuminen
- Sirpa Salmela: Moninaiset oppimispolut korkeakouluun

Työryhmä 6: Sosiaalipedagogiikka ja maailman parantaminen

puheenjohtaja: seija.maenpaa@metropolia.fi

- Riikka Kunelius: Suomalainen kuluttaja maailmankansalaisena
- Riikka Suhonen: Voiko ammatillinen koulutus parantaa maailmaa?
- Kuosmanen Voitto: Sosiaalipedagogisen toiminnan etiikka – Hyvän tekemisen ja maailman parantamisen etiikkaa?

Abstraktit

Torstai 18.3.2021 klo 12.40–14.00

Työryhmä 1: Ainutlaatuisen ihmisen kohtaaminen

puheenjohtaja: Elina Nivala, elina.nivala@uef.fi

- Anne Airaksinen: Mahtuuko herkkyys ihmisen ihannekuvaan? Erityisherkan hyvinvointi ja toimijuuden rakentuminen
- Aino-Maija Määttä: Maahanmuuttajien ohjaus vapaassa sivistystyössä – Sosiaalipedagogisen työotteen käsite ohjauksen jäsentäjänä

Mahtuuko herkkyys ihmisen ihannekuvaan? Erityisherkan hyvinvointi ja toimijuuden rakentuminen

Anne Airaksinen, Itä-Suomen yliopisto, anneair@uef.fi

Onko herkkyydelle sijaa kovassa kilpailuyhteiskunnassamme? Herkkyiden piirrettä ja haavoittuvuuden näyttämistä ei pidetä ihanteellisena huolimatta siitä, että herkat ihmiset ovat erityisen vahvoja luovassa työssä tai ihmisten parissa toimiessaan. Yhteiskunnallisesti on ongelmallista, mikäli vähemmän herkat ihmiset määrittelevät ”oikean” ja ”normaalin” kokemisen tavan sekä ihanteelliset ihmisen normit (Manninen (1999). Yksilön ominaisuuksien ollessa ristiriidassa vallitsevien normien, arvojen ja asenteiden kanssa, aiheutuu epävarmuutta ja häpeää heille, jotka tunnistavat itsessään herkkyiden. Mikäli yhteiskunnassa vallitsevat normikäsitykset ovat ristiriidassa yksilön kehityksen kanssa, aiheutuu ongelmia. (Nussbaum 2010.) Tällöin erityisherkan voi olla haastavaa tuntea itsensä arvokkaaksi ja löytää esimerkiksi sopiva ammatti tai ura (Aron 2017).

Erityisherkästä ihmisestä käytetään kansainvälisesti nimitystä Highly Sensitive Person, HSP. Erityisherkkyttä esiintyy noin 15-20 prosentilla väestöstä. Piirteeseen ovat yhteydessä mm. emotionaalinen reaktiokyky, empatia sekä aistitiedon käsittelyn herkkyys (Aron 2017), ja piirre on liitoksissa synnynnäiseen temperamenttiin. Temperamentin ja ympäristön välisellä suhteella on vaikutuksensa yksilön kehitykseen (Jagiellowicz, Aron & Aron 2016), sekä yksilön elämäntavalla muotoutuvaan hyvinvointiin ja toimintamahdollisuuksiin. Hyvinvointi ja elämässä pärjääminen edellyttävät, että ihmisellä on mahdollisuuksia toimia tavalla, jonka kokee itselleen mielekkääksi (Salonen ja Oksanen 2011). Esimerkiksi yhteenkuuluvuus on esimerkki inhimillisistä toimintamahdollisuuksista, joiden toteutumisella on perustavanlaatuinen yhteys hyväksi koettuun elämään (Nussbaum 2011).

Tämä sosiaalipedagoginen väitöstutkimus hahmottaa erityisherkan ihmisen toimijuuden rakentamista ja herkkyiden paikkaa yhteiskunnassamme. Tutkimuksessa kartoitetaan erityisherkkien subjektiiviseen kokemusmaailmaan peilaten heidän toimintamahdollisuuksiaan yhteiskunnan erilaisissa toimintaympäristöissä sekä paljastetaan heidän toimijuuteensa vaikuttavia institutionaalisia ja yhteiskunnallisia rakenteita sekä toimijuuteen liittyviä ehtoja: täytyykö herkkien muuttaa itseään tietynlaiseksi pärjätäkseen yhteiskunnassa (Aron 2017)? Menetelmänä on muistelutyö, joka pohjautuu ajatukseen siitä, että yksittäisten kokemusten sekä näihin pohjautuvien muistojen avulla voidaan muodostaa käsityksiä laajemmista yhteiskunnallisista järjestyksistä (Koivunen 2018). Tutkimuksen aineistonkeruun ensimmäinen vaihe on käynnistynyt tammikuussa 2021.

Lähteet

Aron, E. 2017. Erityisherkkä ihminen. Helsinki: Nemo. Alkuperäisteos The Highly Sensitive Person: How to Thrive When the World Overwhelms You (1999).

Jagiellowicz, J., Aron, A., & E. Aron. 2016. Relationship Between the Temperament Trait of Sensory Processing Sensitivity and Emotional Reactivity. *Social Behavior and Personality* 44 (2), 185–199.

Nussbaum, M. 2010. Not for Profit: Why Democracy Needs the Humanities. Princeton: Princeton University Press.

Nussbaum, M. 2011. Creating Capabilities. The Human Development Approach. Harvard: Harvard University Press.

Manninen, Sylvi-Sanni. 1999. Outolintu, erilainen: tutkimusraportti yliherkästä väri-ihmisestä muotojen yhteiskunnassa. Jyväskylä: Atena.

Salonen, Marko & Atte Oksanen. 2011. Yksilölliset ja yhteiskunnalliset ansat. Teoksessa Atte Oksanen & Marko Salonen (toim.) Toiminnallisia loukkuja: hyvinvointi ja eriarvoisuus yhteiskunnassa. Tampere: Tampere University Press, 7–16.

Maahanmuuttajien ohjaus vapaassa sivistystyössä – Sosiaalipedagogisen työotteen käsite ohjauksen jäsentäjänä

Aino-Maija Määttä, Itä-Suomen yliopisto, ainma@student.uef.fi

Esityksessä tarkastellaan pro gradu -tutkielmaa, jossa tehtiin tutkimusta maahanmuuttajien ohjauksesta vapaassa sivistystyössä. Maahanmuuttajan tunnistaessa ja hyödyntäessä omia mahdollisuuksiaan sekä yksilö että yhteiskunta hyötyvät. Tutkimuksen tarkoituksena oli tunnistaa maahanmuuttajien ohjauksesta toimintatapoja, jotka voivat tukea maahanmuuttajien sisäisten mahdollisuuksien löytymistä sekä ulkoisten toimintamahdollisuuksien toteutumista. Tutkimuksessa pyrittiin tunnistamaan yksilön sisäisiä ja ulkoisia toimintamahdollisuuksia ja tarkasteltiin, millaisen ohjauksen avulla voidaan tukea maahanmuuttajaopiskelijaa löytämään sisäisiä ja ulkoisia mahdollisuuksia. Käsitteellisteoreettisena tavoitteena tutkimuksessa oli ottaa askelia kohti ohjauksen ja sosiaalipedagogisen työotteen käsitteiden synteisiä.

Tutkimuksessa haastateltiin vapaan sivistystyön oppilaitoksessa opiskelevia maahanmuuttajia sekä ohjauksen parissa työtä tekeviä henkilökunnan jäseniä. Nämä haastattelut toteutettiin yhteistyössä Sosiaalipedagoginen ohjaus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa (SOSPEVA) -hankkeen kanssa. Haastattelut toteutettiin paikan päällä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Litteroitu haastatteluaineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin.

Tutkimuksessa ilmeni, että ohjauksen keinoin tunnistettavia ja tuettavia sisäisiä mahdollisuuksia ovat osaaminen ja vahvuudet, luottamus ja asenne, unelmat sekä kiinnostuksen kohteet. Ulkoisia toimintamahdollisuuksia ovat yhteiskunnassa toimimisen kyky, elämänhallinta, työelämään pääseminen, jatkokoulutukseen pyrkiminen, tavoitteet työn ja opiskelun ulkopuolella sekä verkostoihin kiinnittyminen. Sisäisiin ja ulkoisiin mahdollisuuksiin liittyviä ohjauksen tapoja tarkastellessa ilmeni,

että ne ovat kaikki jollain tavoin yhdistettävissä sosiaalipedagogisen työotteen käsitteeseen. Sosiaalipedagogisen työotteen jäsenitys otettiin aineiston analyysin rungoksi. Tutkimuksessa tunnistetut ohjauksen tavat, kuten kannustaminen, keskusteleminen ja tiedon jakaminen, tuovat konkreettisesti esille miten sosiaalipedagogisen työotteen kutakin ominaispiirrettä voi käytännössä ottaa ohjauksessa huomioon.

Tutkimuksen johtopäätöksenä todetaan, että ohjauksen ja sosiaalipedagogisen työotteen käsitteet voivat sekä käytännöllisellä että teoreettisella tasolla täydentää toisiaan maahanmuuttajien ohjauksessa. Sosiaalipedagogisen työotteen kaikkien ominaispiirteiden huomioiminen ohjauksessa on hyödyllistä maahanmuuttajan mahdollisuuksien löytämisen ja toteutumisen tukemiseksi. Tutkimuksessa luotu käsitteellinen jäsenitys antaa eväitä sosiaalipedagogisen työotteen hyödyntämiseksi ohjaustyössä.

Työryhmä 2: Sosiaalipedagoginen toiminta väkivallan ja stigmatisaation ehkäisijänä

puheenjohtaja: Laura Halonen, laura.halonen@oamk.fi

- Lotta Hällström: Kaksi näkökulmaa väkivallan ehkäisyyn
- Jukka Aho: Kovaa kamaa. Pienlehdellä stigmatisaatiota vastaan

Kaksi näkökulmaa väkivallan ehkäisyyn

Lotta Hällström, Itä-Suomen yliopisto, lothal@student.uef.fi

Väkivalta, ja erityisesti nuorten vakava väkivalta, on ilmiö, joka on viime aikoina noussut valitettavan usein esiin mediassa. Viimeaikaisissa tapahtumissa on kyse paitsi ikiaikaisesta ilmiöstä, myös jostain täysin poikkeuksellisesta: tilastoja tarkastelemalla ei voi olla huomaamatta kaikkein vakavampien nuorten tekemien väkivaltarikosten valtavaa prosentuaalista kasvua aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Väkivaltaa voidaan ehkäistä sekä turvallisuutta edistämällä että väkivallan riskejä tunnistamalla ja vähentämällä. Kyse on ikään kuin puutarhanhoidosta, jossa kastemme sitä hyvää ja kaunista, jonka haluamme kasvavan ja kitkemme pois sitä, jonka koemme haitallisena, vaarallisena ja tuhoavana.

Väkivallan ehkäisyn näkökulmasta sosiaalipedagoginen työ voi olla joko yleistä, kaikille suunnattua väkivallattomuuteen tähtäävää arvokasvatusta tai vaihtoehtoisesti tunnistetuille riskiryhmille kohdennettuja toimenpiteitä, joiden avulla pyritään vähentämään väkivaltaisen käyttäytymisen kasvualustaa. Joka tapauksessa väkivaltatyö on – tai ainakin sen pitäisi olla – sosiaalipedagogiikan kovaa ydintä tarkastellessaan väkivaltaa yhteiskunnallisena ilmiönä, jotka tulee kasvatuksellisin keinoin ehkäistä.

Lähden esityksessäni liikkeelle väkivallan ehkäisytöiden tasoista Nivalan ja Rynnäsen (2019) luokitte-lua mukaillen sekä instrumentaalisen, performatiivisen ja ekspressiivisen väkivallan erojen avaami-sesta. Pohdin aihetta sekä Päivi Hamaruksen koulukiusaamisilmiön ymmärtämiseen tähtäävän väi-töskirjan että Timo Purjon väkivallattomuuskasvatuksen teoriaa hahmottelevan väitöskirjan kautta.

Lähteet

Hamarus, P. 2006. Koulukiusaaminen ilmiönä. Yläkoulun oppilaiden kokemuksia kiusaamisesta. Väi-töskirja. Jyväskylän yliopisto.

Nivala, E & Rynnänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudea-mus.

Purjo, T. 2011. Väkivaltaisesta nuoruudesta vastuulliseen aikuisuuteen. Eksistentiaalis-fenomenolo-ginen ihmiskäsitys elämäntaidollis-eettisen nuorisokasvatuksen perustana. Akateeminen väitös-kirja. Tampereen yliopisto. Tampere.

Kovaa kamaa. Pienlehdellä stigmatisaatiota vastaan

Jukka Aho, Setlementti Tampere ry, jukka.aho@setlementtitampere.fi

Opinnäytetyöni käsittelee stigman ilmenemistä. Goffmanin (1963) mukaan yksi stigman ilmenemismuoto on ihonväri tai rotu. Rasismi on monimuotoinen osa yhteisöjä ja yhteiskuntaamme, siinä missä stigmatisaatiokin. Eri termeistä huolimatta stigma ja rasismi voidaan nähdä minusta osana samaa ongelmaa.

Opinnäytetyöni aineistoksi sain paljon hyviä ehdotuksia ongelman vähentämiseksi yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Opinnäytetyön lähtökohtina olivat monella tasolla sosiaalipedagogiikka sekä sosiokulttuurinen innostaminen.

Stigma, leimaaminen, on yleistä yhteiskunnassamme. Stigmalla on monet kasvot, ja se ilmenee yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. Opinnäytetyössä tutkittiin stigmaa ja sen ilmenemismuotoja. Aineisto pyydettiin harkinnanvaraisesti valitulta joukolta tieteilijöitä, taiteilijoita sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työntekijöitä. Osallistujat saivat valita vapaasti aineiston toteuttamisen muodon. Aineistosta koottiin yleishyödyllinen pienlehti eli zine. Tavoitteena oli saada ehdotuksia stigmatisaation vähentämiseksi osallistujien teosten kautta.

Opinnäytetyö toteutettiin lähettämällä teospyyntökirje kuudellekymmenelle henkilölle. Perusteluna kohderyhmän laaja-alaisuudelle olivat stigmatisaation moninaisuus ja ilmeneminen yhteiskunnassamme. Opinnäytetyön toiminnalliset lähtökohdat sosiaalipedagogiikka ja sosiokulttuurinen innostaminen painottavat asioiden ja ilmiöiden moninaisuutta ja kulttuurista merkitystä. Teokset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin keinoin. Opinnäytetyön toiminnallisena osana teoksista julkaistiin zine.

Tulosten perusteella asiapitoisen tiedon välittäminen, niin asiakkaille kuin työntekijöillekin, ehkäisevät stigmatisaatiota. Riittävät palvelut, rohkaisu ja kannustus auttavat stigman vähentämisessä. Ihmisen ihmisenä näkeminen, asenteiden muuttaminen ja kaikkien yhteinen vastuu ovat keskeisiä keinoja stigman purkamiseen. Kulttuurin ja taiteen merkitys ihmisten hyvinvoinnissa koetaan tärkeinä elementteinä stigman vastaisessa työssä. Stigma ilmenee niin kansalaisten toisiinsa kohdistamana kuin ammattilaistenkin toiminnassa.

Työryhmä 3: Toiminnan teoreettisilla juurilla

puheenjohtaja: Sari Miettinen, sari.miettinen@xamk.fi

- Tiina Häkkinen: Mitä tarkoittaa freireläinen kasvatustajattelu ja miten sitä voidaan soveltaa kirkon nuorisotyön kontekstissa?
- Timo Nevalainen: Mitä siitäkin nyt tulisi? – Tunnustus ja vapaus Axel Honnethin yhteiskuntateoriassa

Mitä tarkoittaa freireläinen kasvatustajattelu ja miten sitä voidaan soveltaa kirkon nuorisotyön kontekstissa?

Tiina Häkkinen, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Tiina.Hakkinen@diak.fi

Kirkon kasvatustoiminnan ja nuorisotyön lähtökohta ja toimintaan liittyvät tavoitteet ja päämäärät on totuttu määrittelemään ensisijaisesti teologisesta ja hengellisestä viitekehyksestä käsin. Kirkon kasvatustoiminnan ja nuorisotyön taustalla vaikuttavasta kasvatustajattelusta on puhuttu harvemmin. Kirkon nuorisotyön kasvatustajattelun pohdinta ja tutkimus tuntuukin jäävän kovin helposti työn teologisten ja hengellisten perusteiden, kuten mission spiritualiteetin ja hengellinen ohjauksen sekä touhukkaan toiminnan ja menetelmällisyyden jalkoihin. Sosiaalipedagogiikan päivillä pidettävässä esityksessä tarkastellaan kirkon nuorisotyöhön liittyvää arvopohjaa sekä työtä ohjaavia asiakirjoja, linjauksia, tavoitteita ja ajankohtaisia tutkimustuloksia. Näissä asiakirjoissa tuodaan esille kasvatustajatteluun ja käytännön työhön liittyviä käsitteitä, tavoitteita ja ulottuvuuksia, kuten osallisuuden, dialogisuuden, yhdessä elämisen ja yhteisöllisyyden käsitteitä, jotka ovat yhteneväisiä muiden nuorisotyön toimijoiden ja sosiaalipedagogisen ajattelun kanssa. Samalla etsitään vastausta siihen, millaisia sosiaalipedagogisia elementtejä kirkon nuorisotyöstä voidaan tunnistaa ja miten freireläinen kasvatustajattelu voisi toimia kirkon nuorisotyön teoreettisena jäsentäjänä.

Mitä siitäkin nyt tulisi? - Tunnustus ja vapaus Axel Honnethin yhteiskuntateoriassa

Timo Nevalainen, Tampereen ammattikorkeakoulu, timo.nevalainen@tuni.fi

Käsittelen esityksessäni Axel Honnethin yhteiskuntateoriaa ja erityisesti sen suhdetta suurelta osin psykologisoituneisiin ja yksilökeskeisiin tapoihin, joilla hahmotamme autonomiaa, solidaarisuutta ja itsekunnioitukseen liittyvää kokemusta.

Honnethin ajattelu haastaa sosiaaliseen ymmärrykseen liittyvää yksilöpsykologista käsitystapaa esittämällä alun perin G.W.F. Hegelin (1770-1831) ajatuksen ”toisilleen olemisesta” ja tunnustuksesta (engl. recognition, saks. Anerkennung) yhteisöllisen elämän, oikeudenmukaisuuden, demokratian ja jopa liberaalin markkinatalouden perustana (Honneth, 2017; 1996). Tässä mielessä tunnustus ja sen kumppanina kulkeva tapa asennoitua suhteessa toisiin, eli tunnustusasenteet, kunnioitus, rakkaus ja arvostus (Ikäheimo, 2002), eivät niinkään ole väistämättömässä ristiriidassa edes teknis-taloudellisen tehokkuusajattelun kanssa, vaan yhteisiä tavoitteita palvelevan teknisen kehityksen ja markkinatalouden toimivuuden välttämätön, mutta pitkälti unohdettu ennakkoehto.

Esitän, että yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden, demokratian ja talouden lisäksi Honnethin yhteiskuntateoreettisella tulkinnalla on perustavanlaatuisia seurauksia sille, miten ymmärrämme ihmisten välisiä suhteita, sekä näissä suhteissa tapahtuvaa toimintaa myös yhteiskuntaa pienemmissä yhteisöissä eri elämänalueilla, kuten esimerkiksi kasvatuksessa ja koulutuksessa, auttamistyössä ja työelämän projektitiimeissä.

Esittelen Honnethin tunnustuskäsitteen filosofisen perustan lisäksi ajatuksia siitä, miten yhteistyön ja pedagogisen ja auttavan kohtaamisen ja vuorovaikutuksen psykologisia ja sosiaalisia ennakoeh-toja voisi joissain tilanteissa olla tarkoituksenmukaista hahmottaa tunnustuksen käsitteen ja siihen liittyvien tunnustusasenteiden kautta. Tällaisia tyypillisiä rakentavan vuorovaikutuksen ehtoja ovat esimerkiksi autonomia, solidaarisuus, luottamus, psykologinen turvallisuus, dialogisuus, itse- ja yhteissäättely, resilienssi, keskinäinen kunnioitus, yhteisöön kiinnittymisen ja kuulumisen kokemus sekä epävarmuuden sietäminen.

Tunnustuksen käsitteeseen liittyvän teorian lisäksi esitykseni perustuu yli 10 vuoden käytännön kokemukseen erilaisten tiimien valmentamisesta Tampereen ammattikorkeakoulussa ja siihen kuuluvassa yrittäjyyden koulutusyksikkö Proakatemiassa.

Lähteet

Honneth, A. (1996). *The struggle for recognition: The moral grammar of social conflicts* (1st MIT Press ed). MIT Press.

Honneth, A. (2012). *The I in We: Studies in the Theory of Recognition* (1st edition). Polity.

Honneth, A. (2017). Three, Not Two, Concepts of Liberty: A Proposal to Enlarge Our Moral Self-Understanding. In J. Kreines & R. Zuckert (Eds.), *Hegel on Philosophy in History* (pp. 177–192). Cambridge University Press.

Ikäheimo, H. (2002). On the Genus and Species of Recognition. *Inquiry*, 45(4), 447–462.

Perjantai 19.3.2021 klo 9.00–11.00

Työryhmä 4: People on the move and anti-racist activism (in English)

chair: Tatu Tossavainen, tatu.tossavainen@nuortenpalvelu.fi

- Natalie Joubert: Life in parenting: co-creating services for refugee parents whose access to services is challenged
- Leonardo Custódio: Learning across extreme contextual differences: Anti-Racism Media Activism in Finland and Brazil compared
- Rikkovat rajat -collective: Adrift in the inner edges of Europe. Identifying borders and forging solidarities among people on the move and local communities

Life in parenting: co-creating services for refugee parents whose access to services is challenged

Natalie Joubert, University of Eastern Finland, natalieljoubert@outlook.com

Research question

How does the lived experience of refugee parents attending mental health services support their integration and engagement with health and welfare services?

Aim

To privilege the voices of refugee parents as co-researchers in exploring and defining their emotional and social service needs to promote their personal and family well-being and to support the integration of their child/children into the community.

Objectives

- 1) to reduce the service isolation of refugee parents who are frequently marginalised, in their experience of support services due to language and cultural practices
- 2) to support and strengthen the engagement of refugee parents with available services to support their parenting practices
- 3) to respond supportively to the voices of refugee parents in relation to the trauma experienced during their migrant journey
- 4) to co-create services that are responsive to refugee parents and their families' unique cultural needs

Research design

The design is a participatory action research methodology as follows:

A Focus group held with 8 parents living with refugee status in Aalborg Denmark resulted in the selection of parenting issues explored in interviews with 20 refugee parents in receipt of social services in the Aalborg community. All interviews were audio taped and transcribed verbatim. The

transcripts were content and thematically analysed using Bourdieu's concepts of capital, field, habitus and doxa which provided the conceptual framework for analysis.

The Results were then discussed in a follow-up focus group where a collective model was developed. This has implications for practice to support the engagement of refugee parents in accessing both informal and formal social support to reduce marginalisation.

Learning across extreme contextual differences: Anti-Racism Media Activism in Finland and Brazil compared

Leonardo Custódio, Åbo Akademi University, leonardo.custodio@abo.fi

How comparable are anti-racism media activist practices by people who suffer from racism in absolutely contrasting societies? Using the debates about publics and counterpublics as a framework, I reflect about the similarities and differences between anti-racism media activism in Finland (my country of residence) and Brazil (my country of birth). The empirical materials result from observations, interactions and interviews in the Anti-Racism Media Activist Alliance (ARMA). ARMA Alliance (2018-2020, funded by the Kone Foundation) is an activist-research, collaborative initiative between researchers and activists from social groups who suffer from racism in Finland and Brazil. We broadly define "media activism" as creative uses of media devices and platforms online (e.g. social media, mobile applications) and/or offline (e.g. printed publications, photography, radio, etc.) for audiovisual, artistic and journalistic initiatives against racism. ARMA's objective is to combine academic knowledge and activist experience to develop and promote creative uses of digital media against racism in Finland. ARMA follows three key principles: knowledge exchange, creative publishing and international networking. The presentation aims at demonstrating how media activism against racism manifests itself in terms of contentious action, community building and mutual learning across extreme sociopolitical, economic and cultural differences.

Adrift in the inner edges of Europe. Identifying borders and forging solidarities among people on the move and local communities

Rikkovat rajat -collective, contact: sanna.ryynanen@uef.fi, sanna.2.valtonen@tuni.fi

The presentation discusses our on-going attempts to operationalise a critical qualitative research method, drifting, which we are using to conduct participatory research with people, who have arrived in Finland as asylum seekers, as well as with activists, who work by their side. We have adopted the method of drifting from a feminist collective Precarias a la Deriva, which has used it as a technique to explore the spatial-temporal continuum that they have come across as women under precarious labour connections. Our research focuses on the bordering practices that exclude asylum seekers as part of their everyday life in Finland, as well as the activities of de-bordering to challenge and take down such borders. We work towards building a collective of (former) asylum seekers, activists and academic scholars to further explore this topic and challenge the identified inequalities.

We argue that 'drifting' combines the advantages of mobile research methods with the collective praxis of activist research. As such it has the potential to allow the merging of different kinds of

expertise and the upsurge of non-hegemonic knowledges. Drifting holds great promise for exploring borders and their consequences that usually remain hidden to the majority of native Finns, and it directs towards research practices where the injustices that occur at the edges of European societies are not only exposed for research and wider publics, but also challenged with research-based interventions. However, there are also several ethical and practical considerations that we have come across. In the presentation, we reflect drifting as a possibility for a collaborative knowledge production and a framework for transformative research activism, as well as its challenges, and also share some more substantive considerations relating to our research process.

Työryhmä 5: Sosiaalipedagogista toimintaa koulutuksen kentillä

puheenjohtaja: Päivi Muranen, paivi.muranen@samk.fi

- Jenni Kallio: Vaativan erityisen tuen oppilaiden yhteenkuuluvuutta, kouluun kiinnittymistä ja sosiaalista inklusiota rakentamassa yläkoulussa
- Laura Halonen: Ammattiin opiskelevien osaamidentiteetin sosiaalinen rakentuminen
- Sirpa Salmela: Moninaiset oppimispolut korkeakouluun

Vaativan erityisen tuen oppilaiden yhteenkuuluvuutta, kouluun kiinnittymistä ja sosiaalista inklusiota rakentamassa yläkoulussa

Jenni Kallio, Itä-Suomen yliopisto, jenni.kallio@hyped.fi

Tämä etnografinen toimintatutkimus tarkastelee yläkuluikäisten vaativan erityisen tuen luokkamuotoista tukimuotoa, jossa yhteenkuuluvuuden kokemusta, kouluun kiinnittymistä ja sosiaalista inklusiota rakennetaan systemaattisesti koulun arjessa sosioemotionaalisen oppimisen avulla. Tarkasteltava sosioemotionaalisen oppimisen ohjelma toimii 400 oppilaan yläkoulussa ja palvelee 20 yläkouluikäistä oppilasta vuosittain. Ohjelma perustuu systemaattiseen psykologisten perustarpeiden (Ryan & Deci 2000) ja sosioemotionaalisen kompetenssin vahvistamiseen turvallisessa luokkamuotoisessa ryhmässä, tiiviissä yhteistoiminnassa oppilaiden perheiden, työelämä- ja kulttuuritoimijoiden sekä moniammatillisen tukipalveluverkoston kanssa. Työote on sosiaalipedagoginen; toiminnan perusperiaatteita ovat dialogisuus, osallisuuden ja aktiivisuuden tukeminen, yhteisöllisyys, aktiivisuus ja luovuus, teorian ja empirian yhdistäminen sekä työskentely sekä yksilöllinen, yhteisöllinen että yhteiskunnallinen taso huomioiden (Nivala & Ryyänen 2019)

Tutkimuksessa tarkastellaan luokan toimintaa vuosina 2018-2021, pyrkien rakentamaan ymmärrystä tästä teoria- ja tutkimuspohjaisesta vaativan erityisen tuen muodosta luokan oppilaiden yhteenkuuluvuuden, kouluun kiinnittymisen ja sosiaalisen inklusion rakentajana. Sosiaalista inklusiota lähestytään Bronfenbrennerin (1979) ekologisen systeemitheorian kautta, tarkastellen lasta eri kasvuyhteisöjen jäsenenä sekä toisaalta lapsen kasvuyhteisöjä sosiaalisen inklusion rakentajina. Tarkastelun kohteena on paitsi luokan toiminta ja oppilaiden, vanhempien sekä ammattilaisten kokemukset siitä, myös heidän näkemyksensä luokkamuotoisesta erityisopetuksesta ja aidon sosiaalisen inklusion rakentamisen edellytyksistä vaativan erityisen tuen oppilaille. Tarkasteluun nousee myös tutkittavaan ohjelmaan liittyvä paradoksi sosiaalisen inklusion rakentamisesta luokkamuotoisen erityisopetuksen, usein inklusiokeskusteluissa segregoivaksi ja inklusion vastaiseksi tulkitun tukimuodon kautta. Siten tutkimus ottaa kantaa ajankohtaiseen inklusiokeskusteluun. Tutkimus toteutetaan etnografisena toimintatutkimuksena, ja aineisto kerätään monimenetelmäisesti, tutkimuskohteena olevan luokan toimintaan tiiviisti osallistuen.

Sosiaalinen inklusio vaativan erityisen tuen kontekstissa haastaa koulut avautumaan uusille lähestymistavoille kohdata kaikenlaisten lasten erilaisia tarpeita. Tämä tutkimus nostaa esiin yhteenkuuluvuutta, kouluun kiinnittymistä ja sosiaalista inklusiota rakentavia elementtejä eri näkökulmista tarkasteltuna. Tuomalla yhteen asiantuntija- ja kokemustietoa se pyrkii löytämään uusia avauksia kehittää koulun toimintamalleja sekä moniammatillista yhteistoimintaa oppilaiden myönteistä kehitystä kokonaisvaltaisemmin tukevaan suuntaan. Sosiaalipedagogisen ajattelun ja työotteen tuominen kouluun on välttämätön osa aidosti inklusiivisen koulun ja yhteiskunnan rakentamista.

Avainsanat: yhteenkuuluvuus, kouluun kiinnittyminen, sosiaalinen inkluusio, vaativa erityinen tuki, sosioemotionaalinen oppiminen, sosiaalipedagogiikka

Ammattiin opiskelevien osaamisidentiteetin sosiaalinen rakentuminen

Laura Halonen, Oulun ammattikorkeakoulu, laura.halonen@oamk.fi

Puheenvuorossa esitellään osatutkimusta, jossa tarkastelen nuorten opiskelijoiden osaamisidentiteetin rakentumista ammatillisessa koulutuksessa. Fokusoin tarkastelun erityisesti nuoren sosialisatioon vastavuoroisena ja vuorovaikutuksessa tapahtuvana prosessina.

Ammatillisen koulutuksen kontekstissa kasvun tukemiseen ja koulutukseen sisältyy aina ajatus jonkin sellaisten taitojen tai osaamisten omaksumisesta ja toisintamisesta, joiden katsotaan olevan merkityksellisiä tai arvokkaita kyseisellä alalla, alan kulttuurissa tai yhteiskunnassa. Tämä taitojen ja osaamisten toisintaminen voidaan ajatella olevan yksi keskeinen osa sosialisatioprosessia, jossa representoidaan alalle keskeistä kulttuuria, perinteitä ja toimintaa sekä turvataan alan jatkumoa (Biesta 2020). Sosialisatioprosessissa yksilö ei kuitenkaan ole vain passiivinen omaksuja, vaan prosessin kautta hän voi kasvaa omaksi itsekseen, omaa osaamistaan kehittävänä yksilönä, joka myös toimii aktiivisesti osana yhteisöjään ja vaikuttaa elämäänsä ympärillään (Antikainen ym. 2013).

Osatutkimuksen aineisto kerättiin syys-lokakuussa 2020 opiskelijatyöpajoissa, joiden tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden motiiveja osaamisensa kehittämiseksi, sekä sitä millaisia merkityksiä he antavat erilaisille ammatillisille vuorovaikutussuhteille ja miten he määrittivät itseään ja osaamistaan suhteessa muihin ammattilaisiin.

Puheenvuorossa tarkastelen ja tuon esiin tutkimuksen tuloksia sosialisatiosta elämäntapaan, aikuistumiseen ja itsenäistymiseen liittyvinä pyrkimyksinä sekä ammatilliseen tunnustamiseen ja arvostukseen liittyvinä pyrkimyksinä. Nämä havainnot nostavat osaamisidentiteettiin liittyvään keskusteluun uudenlaisen, yhteisöllisen ja sosiaalisen näkökulman perinteisen individualistisen, yksilön vastuuta ja valintoja korostavien lähtökohtien sijaan.

Lähteet

Antikainen, A., Rinne, R. ja Koski, L. 2013. Kasvatussosiologia. Juva: Bookwell Oy.

Biesta, G. 2020. Risking Ourselves in Education: Qualification, Socialization, and Subjectification Revisited. Teoksessa Educational Theory, Volume 70, Issue 1, s. 89–104.

Moninaiset oppimispolut korkeakouluun

Sirpa Salmela, Diakonia-ammattikorkeakoulu, sirpa.salmela@diak.fi

Maahanmuuttajataustaisilla hakijoilla on huomattavasti vaikeampi päästä korkeakouluun opiskelemaan kuin suomalaistaustaisilla hakijoilla. Ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden määrä olikin kaikista Suomessa opiskelevista korkeakouluopiskelijoista vain 4,7 % vuonna 2017. (KARVI 2019.) Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolelta tulevilla maahanmuuttajilla on myös suurempi riski jäädä

pelkän peruskoulutuksen varaan kuin syntyperäisillä suomalaisilla tai eurooppalaisilla. Maahanmuuttajiin liittyvissä tutkimuksissa onkin kiinnitetty erityistä huomiota opinto-ohjaukseen, koulu-laisten ja opiskelijoiden yhdenvertaisuuteen sekä oppilaitoksen syrjinnän vastaisen toimintakulttuurin kehittämiseen. (THL 2020, TEM 2019.) Myös muissa Euroopan maissa maahanmuuttajien pääsy korkea-asteen opintoihin on vaikeaa, joka johtuu osaltaan kielen opetuksesta, jota tuetaan vain alkeis- ja keskitasolle saakka (EWSI 2020).

Anne-Mari Souto (2020) on tutkinut rakenteellista rasismia ilmiönä, jolloin yksilön sijaan tarkastellaankin instituutioita esimerkiksi oppilaitoksia tai koko yhteiskuntaa. Opettajan ja ohjaajan käytännöt saatavat asemoida opiskelijat eriarvoisesti ja voivat tiedostamattomasti vahvistaa hierarkkisia ryhmärajoja. Eriarvoisuus jatkuu myös työhön siirtymään. Akhlaq Ahmadin (2020) on tutkinut, kuinka maahanmuuttajataustaisia työnhakijoita kohdellaan Suomessa. Tutkimuksen mukaan Euroopan ulkopuolelta tuleville työnhakijoille syrjintä on vakavin este työmarkkinoille integroitumiseen.

Tämän tutkimuksen tehtävänä on tuoda esille ja tietoiseksi, miten koulutuksen rakenteet ovat vaikuttaneet korkeakoulussa opiskelevien maahanmuuttajien osallisuuteen ja yhdenvertaisuuteen. Koulutuksen rakenteita tarkastellaan koko oppimispolun ajalta. Tutkimuksen keskeiset käsitteet ovat osallisuus, yhdenvertaisuus, toimijuus, sosiaalinen integraatio ja rakenteellisen rasismi. Aineistosta tulkitaan koulutusten rakenteisiin piiloutunutta rasismia haastatteleamalla korkeakouluopiskelijoita. Haastateltavat eivät välttämättä tunnista rakenteellisia tekijöitä, joten tutkijan tulee etsiä rakenteisiin piiloutunutta rasismia. Tutkimuksen tuloksena saadaan kuvattua korkeakoulussa opiskelevien maahanmuuttajien oppimispolkuja kohti korkeakouluopintoja.

Suomessa on syrjinnän estävä lainsäädäntö, mutta nykyisillä lainsäädännöllä ja oppilaitosten syrjintää estävillä toimenpiteillä ei näytä olevan vaikutusta maahanmuuttajien syrjinnän vähenemiseen. Oppilaitoksissa on ollut myös paljon EU-rahoitteisia hankkeita, joiden tavoitteena on ollut tukea maahanmuuttajien oppimista ja opiskelua sekä siirtymiä työelämään. Hankkeiden tuki on kohdentunut maahanmuuttajaopiskelijoihin yksilöinä tai maahanmuuttajista muodostuneiden pienryhmien ohjaukseen. Kaksisuuntaisen integraation toteuttaminen oppilaitosten käytännössä on vaikeaa. Tutkimuksen avulla pyritään tuomaan esille näitä syrjiviä rakenteellisia tekijöitä, joita maahanmuuttajien opetuksessa ja opinto-ohjauksessa tulisi huomioida.

Työryhmä 6: Sosiaalipedagogiikka ja maailman parantaminen

puheenjohtaja: seija.maenpaa@metropolia.fi

- Riikka Kunelius: Suomalainen kuluttaja maailmankansalaisena
- Riikka Suhonen: Voiko ammatillinen koulutus parantaa maailmaa?
- Kuosmanen Voitto: Sosiaalipedagogisen toiminnan etiikka – Hyvän tekemisen ja maailman parantamisen etiikkaa?

Suomalainen kuluttaja maailmankansalaisena

Riikka Kunelius, Itä-Suomen yliopisto, riikkaba@student.uef.fi

Esitelmäni perustuu väitöskirjatutkimukseeni, joka käsittelee suomalaisen kuluttajakansalaisen suhdetta kulutustavaroiden raaka-ainetuotannossa työskenteleviin ihmisiin. Tutkimus rakentuu käsikirjoittamani ja ohjaamani teatteriesityksen ympärille. Suomen Kansallisteatterin Omapohjassa toukuussa 2019 esitetty '100% COTTON - iholla ja kaukana' pohjautuu laajaan Burkina Fasossa ja Suomessa toteutettuun kenttätutkimukseen. Tutkimusaineistona ovat teatteriesityksen jälkeen toteutettujen yleisökeskustelujen litteraatit sekä oman taiteellisen työprosessini kuluessa tekemäni muistiinpanot.

Kuluttajana toimiminen on yksi maailmankansalaisuuden keskeinen ulottuvuus. Arkipäiväisen kuluttamisen kautta asetumme suhteeseen kulutushyödykkeiden ja niiden raaka-aineiden tuotannossa työskentelevien ihmisten kanssa. Millaisia ovat laadultaan ihmisten väliset suhteet, joista maailmankansalaisuutemme rakentuu? Toteutuvatko niissä "ihmisyyden kunnioittaminen ja sitoutuminen pitämään toista ihmistä alkuperästä ja asemasta riippumatta tasavertaisena kumppanina" vai määrittelevätkö niitä erilaiset hyväksikäytön ja ulossulkemisen kategoriat?

Puuvilla on esimerkki kulutustavaroiden raaka-aineesta, jonka tuotannon paikat ja tavat ovat perua siirtomaa-ajalta. Noin sata miljoonaa perhettä maailmassa (valtaosin globaalissa Etelässä) elää puuvillan tuotannosta. Työ on fyysisesti raskasta ja terveydelle vaarallista ja siitä saatavat tulot erittäin pienet. Samaan aikaan kun puuvillan kuluttajat hyötyvät halpojen puuvillatuotteiden markkinoista, on velkakierteeseen ajautumisen riski todellinen uhka viljelijän ja hänen perheensä elämälle. Puuvillan kuluttajina osallistumme rakenteellisia epäoikeudenmukaisuuksia tuottaviin prosesseihin, jotka köyhdyttävät ja marginalisoivat globaalin Etelän puuvillanviljelijöitä.

Tarkastelen tutkimuksessani suomalaisen puuvillan kuluttajan ja länsiafrikkalaisen puuvillanviljelijän suhdetta episteemisen epäoikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Huomio kohdistuu siihen, millaisten taustaolettamusten, asenteiden ja arvojen läpi katsomme ja kuuntelemme länsiafrikkalaista puuvillanviljelijää, ja miten näemme itsemme suhteessa heihin. Tällä hetkellä analysoin tutkimusaineistoa ja etsin vastausta kysymykseen, millä tavoilla koloniaalinen etäisyys tulee näkyväksi '100% COTTON -iholla ja kaukana' -dokumenttiteatteriesityksen jälkeen toteutettujen yleisökeskustelujen sekä esityksen valmistamiseen tähdänneen taiteellisen työprosessini aikana.

Voiko ammatillinen koulutus parantaa maailmaa?

Riikka Suhonen, Helsingin yliopisto, riikka.suhonen@helsinki.fi

Epävarman tulevaisuuden edessä tarvitaan vastakkainasettelun sijaan vuoropuhelua yhteisistä globaaleista haasteista ja tietoista toimintaa paremman maailman puolesta. Tällaista laaja-alaista eettistä ymmärrystä pyritään rakentamaan globaalin kansalaiskasvatuksen avulla. Globaali kansalaiskasvatus on laaja kattotermi, joka sisältää muun muassa ihmisoikeus-, kestävyys- ja rauhankasvatuksen. Globaali kansalaiskasvatus jakaa hyvin laajasti sosiaalipedagogiikan tavoitteet yhteisöllisemmästä, yhteiskunnallisemmasta, ja oikeudenmukaisuuteen tähtäävästä kasvatuksesta (Nivala & Ryyänen, 2019). Viime vuosina globaalin kansalaiskasvatuksen käsite ja tutkimuskenttä ovat laajentuneet kriittiseen suuntaan muun muassa postkoloniaalisen ja dekoloniaalisen teorian vaikutuksesta (Andreotti, 2006; Pashby ym., 2020).

Ammatillista koulutusta ei kuitenkaan ole juuri globaalin kansalaiskasvatuksen näkökulmasta tutkittu, vaikka esimerkiksi Suomessa lähes puolet 16-vuotiaiden ikäluokasta jatkaa opintojaan ammatillisissa oppilaitoksissa. Huoli demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen vähäisyydestä nimenomaan ammatillisessa koulutuksessa on nostettu esiin eurooppalaisissa ja kansallisissa selvityksissä. Yhteisön ja yhteiskunnan merkitys suomalaisessa ammatillisessa koulutuksessa on jäänyt taka-alalle, kun yksilölliset opintopolut ja työelämän tarpeisiin vastaaminen ovat korostuneet. Toisaalta ammattiin opiskelevat ovat muutakin kuin työntekijöitä: he ovat kokonaisia ihmisiä, joilla on tarpeita ja kiinnostuksenkohteita myös työn ulkopuolella (Powell & McGrath, 2019). Uudessa ammatillisen koulutuksen perustutkimintojen arvoperustassa (ePerusteet, 2020) on jo näkyvissä globaalin kansalaisuuden teemoja, kuten kulttuurinen moninaisuus, kestävä elämäntapa ja globaali vastuu, mutta näiden käytännön toteutuksesta tutkimustietoa on vähän.

Väitöskirjatutkimukseni tarttuu tähän tutkimukselliseen aukkoon ja käsittelee globaalin kansalaisuuden ymmärtämistä ja soveltamista toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Asemoin itseni kriittisen teorian tutkimusperinteeseen, ja varsinkin väitöskirjatutkimukseni myöhemmissä vaiheissa osallistuvan toimintatutkimuksen kautta aktivistitutkijan rooliin (Suoranta & Ryyänen, 2014). Tässä esitelmässä keskityn meneillään olevaan ensimmäiseen osatutkimukseeni, jossa tarkastelen kriittisen diskurssianalyysin (Fairclough, 2001, 2003) kautta sitä, millaista globaalia kansalaisuutta rakennetaan tulevaisuuden ammatillista osaamista käsittelevissä teksteissä.

Aineistoni koostuu kansainvälisten (mm. UNESCO, EU, OECD) ja kansallisten (Opetushallitus) organisaatioiden tuottamista dokumenteista. Tässä esitelmässä käsittelem erityisesti UNESCO:n ammatillista koulutusta koskevaa suositusta (2016a) sekä muita UNESCO:n viime vuosina julkaisemia dokumentteja (Marope ym., 2015; UNESCO, 2016b), jotka käsittelevät ammatillisen koulutuksen muutosta ja tulevaisuutta. Esittelen alustavia tuloksia siitä, miten globaalin kansalaiskasvatuksen arvot ja teemat ilmenevät näissä UNESCO:n dokumenteissa.

Lähteet

Andreotti, V. (2006). Soft versus critical global citizenship education. Policy and Practice: A Development Education Review, 3, 41–50.

Fairclough, N. (2001). Language and power (2nd ed). Longman.

Fairclough, N. (2003). Analysing discourse: Textual analysis for social research. Routledge.

Marope, P. T. M., Chakroun, B., & Holmes, K. P. (2015). Unleashing the potential: Transforming technical and vocational education and training. UNESCO Publ.

Nivala, E., & Ryyänen, S. (2019). Sosiaalipedagogiikka—Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudeamus.

Pashby, K., da Costa, M., Stein, S., & Andreotti, V. (2020). A meta-review of typologies of global citizenship education. *Comparative Education*, 56(2), 144–164. <https://doi.org/10.1080/03050068.2020.1723352>

Powell, L., & McGrath, S. A. (2019). Skills for human development: Transforming vocational education and training. Routledge, Taylor and Francis Group.

Suoranta, J., & Ryyänen, S. (2014). Taisteleva tutkimus.

UNESCO. (2016a). Recommendation concerning Technical and Vocational Education and Training (TVET), 2015. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245178>

UNESCO. (2016b). Strategy for Technical and Vocational Education and Training (TVET), (2016-2021). <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245239>

Sosiaalipedagogisen toiminnan etiikka – Hyvän tekemisen ja maailman parantamisen etiikkaa?

Kuosmanen Voitto, voittokuosmanen@protonmail.com

Sosiaalipedagogiikka on muutoksen pedagogiikkaa. Se asettuu ikään kuin vastarintaan vallitsevaa vastaan niin ihmisen kehityksessä, hänen suhteissaan toisiin ihmisiin, yhteisöihin, kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Jännite vallitsevan ja uuden, kehkeytymässä olevan, välillä on aina läsnä.

Subjektiksi tuleminen, vapautuminen holhoavista suhteista ja persoonaksi kasvaminen ovat aina pyrkimystä vapautua vallitsevasta tilanteesta. Sosiaalipedagogisella toimijalla on kolme roolia toimiessaan ”avustajana” dialogisessa suhteessa ihmisen pyrkimysten toteutumiselle: tekninen toteuttaja, rinnalla kulkija sekä maailman muuttaja (Nivala & Ryyänen 2019). Minkälaisia eettisiä haasteita noissa rooleissa toimija kohtaa?

Sosiaalipedagogiikka asettuu aina ihmisen puolelle. Sen pyrkimys on auttaa ihmistä inhimillistymis- ja persoonaksi kasvamispyrkimyksissä. Sosiaalipedagogiikka sitoutuu positiiviseen ihmiskäsitykseen; ihmisen ydin on hyvyys, sosiaalipedagogisen toiminnan pyrkimys on varmistaa hyvän toteutuminen ihmisen elämässä sekä ihmisen kasvaminen sellaiseksi, että hän voi antaa parhaan itsestään yhteiseksi hyväksi. Sosiaalipedagogiikka sitoutuu toiminnassaan tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden arvoihin. Nuo arvot asettuvat usein vastarintaan vallitsevien, erityisesti poliittisten, arvojen kanssa. Ihmiskäsitys ja arvot ohjaavat sosiaalipedagogista toimintaa. Voiko noista valinnoista aiheutua ihmisille ja ihmisryhmille vahinkoa? Ovatko nuo valinnat sellaisia, joiden perustalle voisi rakentua kenen tahansa toiminta, joka suuntaa yhteiskuntaa, kulttuuria ja politiikkaa kestävänsä kehityksen tielle?

Esitykseni perustuu pohdintoihin, joita olen harrastanut sosiaalipedagogiikan ja filosofian opettajana viimeksi Lapin ammattikorkeakoulussa sekä aiheeseen liittyviin kirjoitksiini mm. sosiaalipedagogiseen aikakauskirjassa (2018) sekä Lapin AMK:n julkaisuissa (esim. 2020, 2021).

Asiasanat: Etiikka, sosiaalipedagogiikka, kestävä kehitys

Lähteitä

Kuosmanen, V. 2018. Simone Weilin inspiroimia ajatuksia eettiseksi kasvamiseen, hyvän toteutumiseen ja sosiaaliseen silloittumiseen 6. aallon (2010–2050) yhteiskunnassa. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2018. Kuopio: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry. 95–104. Hakupäivä 13.12.2020 <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/77439/38589>

Kuosmanen, V. 2020. Aika, arvot ja identiteetti – Itseohjautuminen ja tutkiva oppiminen 2020-luvun kestävä kehityksen näyttämöllä. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D. Muut julkaisut 3/2020. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 13.12.2020 <https://www.theseus.fi/handle/10024/349263>

Kuosmanen, V. 2021. Hyvän tekemisen ja maailman parantamisen etiikka. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja. Ilmestyy keväällä 2021.

Nivala, E. & Ryyttä, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.